

ความเครียดและปัจจัยที่เกี่ยวข้องในเจ้าหน้าที่กู้ชีพรวมกตัญญู ที่ปฏิบัติงานในเขตกรุงเทพมหานคร

ปัญญาศิลป์ สมบูรณ์*
ชุติมา หุ่นเรืองวงษ์**

Somboon P, Roomruangwong C. Stress and associated factors among Ruamkatanyu rescue workers in Bangkok Mmetropolis. Chula Med J 2011 May – Jun; 55(3): 283 - 98

- Background** : *Ruamkatanyu rescue workers is a special properties and especial individual occupation. They are working with injured and emergency patients which may have additional work danger that have effect on physical, emotional and any pressure. However, the prevalence and predictors of stress in this group of subject have not been studied. This aim of study was to assess the prevalence and risk factors of stress among Ruamkatanyu rescue workers in Bangkok Metropolis.*
- Objective** : *To study stress and associated factors among Ruamkatanyu rescue workers in Bangkok Metropolis.*
- Design** : *A cross – sectional descriptive study.*
- Setting** : *Ruamkatanyu rescue foundation in Bangkok Metropolis.*
- Materials and Methods** : *Data collected in September – December, 2009 from two hundred and thirty-eight Ruamkatanyu rescue workers in Bangkok Metropolis were approached for their informed consent. The assessed instruments were demographic data questionnaire, occupational stress and burnout questionnaire, quality of life questionnaire (WHOQOL-BREF-THAI), the personal resource questionnaire and occupational stress questionnaire.*

* นิสิตปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสุขภาพจิต ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

** ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- Results** : *This study found that 52.1% of Ruamkatanyu rescue workers in Bangkok Metropolis had a stress which can be categorized into 3 groups; 36.2% had high occupational stress 15.1% had burnout and 0.8% had burnout with depression. The factors which significantly associated with stress at $p < 0.05$ were education level, where as the factors which significantly associated with stress at $p < 0.01$ were current substance use, perception of social support, Quality of Life score (environmental domain), working condition (decision latitude domain and work environment domain).*
- Conclusion** : *Consequentially, it was found that majority of Ruamkatanyu rescue workers in Bangkok Metropolis had stress. Awareness of risk factors of stress in this group of workers will aid mental health personnel to identify those in need of additional support and/or mental health service.*
- Keywords** : *Stress, Ruamkatanyu rescue workers.*

Reprint request: Roomruangwong C. Department of Psychiatry, Faculty of Medicine,
Chulalongkorn University, Bangkok 10330, Thailand.

Received for publication. April 20, 2010.

ปัญญาศิลป์ สมบูรณ์, ชุติมา หุ่มเรื่องวงษ์. ความเครียดและปัจจัยที่เกี่ยวข้องในเจ้าหน้าที่กู้ชีพพร้อมกตัญญู ที่ปฏิบัติงานในเขตกรุงเทพมหานคร. จุฬาลงกรณ์เวชสาร 2554 พ.ศ. - มิ.ย.; 55(3): 283 - 98

- สาเหตุการทำวิจัย** : เจ้าหน้าที่กู้ชีพพร้อมกตัญญูเป็นอาชีพที่มีลักษณะพิเศษที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ ที่ให้ บริการและผู้บาดเจ็บและผู้ช่วยฉุกเฉินในที่เกิดเหตุ เสี่ยงต่อการเกิดอันตรายต่าง ๆ จากการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ หรือความกดดันต่าง ๆ งานวิจัยที่ผ่านมายังไม่มีการศึกษาในกลุ่มนี้มาก่อน ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาความเครียดและปัจจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการประเมินความเครียด และค้นหาปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดความเครียดต่อไป
- วัตถุประสงค์** : เพื่อศึกษาความเครียด และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเครียดของเจ้าหน้าที่กู้ชีพพร้อมกตัญญูที่ปฏิบัติงานในเขตกรุงเทพมหานคร
- รูปแบบการวิจัย** : การศึกษาวิจัยเชิงพรรณนา ณ จุดเวลาใดเวลาหนึ่ง
- สถานที่ทำวิจัย** : เจ้าหน้าที่กู้ชีพพร้อมกตัญญูที่ปฏิบัติงานในเขตกรุงเทพมหานคร
- ตัวอย่างและวิธีการศึกษา** : ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 238 คน เก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน 2552 ถึงเดือนธันวาคม 2552 โดยใช้แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป แบบสอบถามวัดระดับความเครียด และภาวะเบื่องานจากการทำงาน แบบสอบถามแรงสนับสนุนทางสังคม (The Personal Resource Questionnaire : PRQ Part II ของ Brandt and Weinert) แบบสอบถามปัจจัยด้านการทำงาน โดยดัดแปลงจากแบบสอบถามของมนตรี ลิขิตภูมิ (ดัดแปลงจากแบบสอบถามความเครียดจากการทำงาน Job Demand-Control Model ของ Karasek) และแบบสอบถามคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อยฉบับภาษาไทย
- ผลการศึกษา** : จากกลุ่มตัวอย่าง 238 คน พบความชุกของความเครียดร้อยละ 52.1 โดยแบ่งเป็นมีความเครียดจากการทำงานสูง ควรหาหนทางลดหรือป้องกันการเกิดความเครียดจากการทำงาน มิฉะนั้นภาวะเบื่องานตามมาร้อยละ 36.1 มีภาวะเบื่องานร้อยละ 15.1 และมีภาวะเบื่องานสูงนำไปสู่ภาวะซึมเศร้า และควรไปพบผู้เชี่ยวชาญเพื่อทำการรักษา ร้อยละ 0.8 โดยปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเครียดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$ ได้แก่ ระดับการศึกษา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเครียดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

- สรุป : ระดับ $p < 0.01$ ได้แก่ การไ้ยาหรือสารออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท แรงสนับสนุนทางสังคม คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม ปัจจัยด้านการทำงานในหมวดการควบคุมและตัดสินใจ และปัจจัยด้านการทำงานหมวดสิ่งแวดล้อมในที่ทำงาน
- สรุป : จากการศึกษพบว่าเจ้าหน้าที่กู้ชีพร่วมกตัญญูส่วนใหญ่เกิดความเครียด และการตระหนักถึงปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดความเครียดในประชากรกลุ่มนี้ จะสามารถช่วยบุคลากรทางสุขภาพจิตในตรวจพบปัญหาและให้ความช่วยเหลือประชากรกลุ่มนี้ได้ดียิ่งขึ้น
- คำสำคัญ : ความเครียด, เจ้าหน้าที่กู้ชีพร่วมกตัญญู.

ความเครียด⁽¹⁾ เป็นปัญหาทางสุขภาพจิตที่สำคัญ เกิดขึ้นได้กับคนทุกอาชีพ ผลกระทบของความเครียดนั้น ส่งผลกระทบต่อตนเอง ต่อครอบครัว ต่อที่ทำงาน ต่อสังคม และต่อประเทศชาติ ในเจ้าหน้าที่กู้ชีพพร้อมกตัญญู ก็เช่นกัน เนื่องจากเป็นอาชีพที่มีลักษณะพิเศษที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะที่ให้บริการแก่ผู้บาดเจ็บและผู้ป่วยฉุกเฉิน ในที่เกิดเหตุให้บริการแก่ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย เป็นการนำความรู้ในหลักวิทยาศาสตร์ และศิลปศาสตร์มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ต้องทำงานบริการครอบคลุมตลอด 24 ชั่วโมง ดูแลและนำส่งผู้ป่วยหรือผู้บาดเจ็บที่มีความเจ็บป่วยทุกขั้วทรมาณ และอยู่ระหว่างความเป็นความตาย ตลอดเวลา ต้องให้การช่วยเหลืออย่างรวดเร็ว เร่งด่วน ทันทีที่ เหมาะสมและปลอดภัย ต้องทำงานแข่งกับเวลา เสี่ยงต่อการเกิดอันตรายต่าง ๆ จากการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ หรือความกดดันที่เกิดจากสภาพแวดล้อมในการทำงาน งานวิจัย ที่ผ่านมายังไม่มีการศึกษาในกลุ่มเจ้าหน้าที่กู้ชีพพร้อมกตัญญู ซึ่งคาดว่าจะมีความเครียดเช่นเดียวกับในอาชีพอื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนส่งเสริม ป้องกันและแก้ไขความเครียด และปัญหาทางสุขภาพจิตต่อไป

วิธีการศึกษา

การศึกษาวิจัยเชิงพรรณนาเก็บข้อมูลโดยผู้วิจัย แจกแบบสอบถามแก่เจ้าหน้าที่กู้ชีพพร้อมกตัญญูที่เป็นเจ้าหน้าที่ประจำ ทำงานเต็มเวลา ได้รับเงินเดือน และมีรหัสประจำตัวที่กระทรวงสาธารณสุขออกให้ ที่ปฏิบัติงานในเขตกรุงเทพมหานคร โดยเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน 2552 ถึงเดือนธันวาคม 2552 จำนวน 238 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00

เครื่องมือที่ใช้ในแบบสอบถาม ประกอบด้วย 5 ส่วน

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไป ประกอบด้วยข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลเกี่ยวกับครอบครัวจำนวน 21 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามวัดระดับความเครียดและ

ภาวะเบื่องานจากการทำงาน พัฒนาโดย ศาสตราจารย์ พญ. นันทิกา ทวิชาชาติ⁽²⁾ ประกอบด้วยคำถามทั้งหมด 20 ข้อ ทดสอบค่าความเที่ยง (Reliability) กับพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินโดยใช้ Cronbach's Alpha Coefficient ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ 0.84 การแปลผลคะแนนที่ได้แบ่งเป็น 4 ระดับคือ 0 - 25 คะแนนไม่เกิดภาวะเครียดจากการทำงานและไม่มีภาวะเบื่องาน 26 - 40 คะแนน มีความเครียดจากการทำงานสูงควรหาหนทางลดหรือป้องกันการเกิดภาวะเครียด จากการทำงาน มิฉะนั้นภาวะเบื่องานตามมา 41 - 65 คะแนนมีภาวะเบื่องาน และ 66 - 80 คะแนนมีภาวะเบื่องานสูงนำไปสู่ภาวะซึมเศร้า ควรไปพบผู้เชี่ยวชาญเพื่อทำการรักษา

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามแรงสนับสนุนทางสังคม (The Personal Resource Questionnaire : PRQ Part II) ของ Brandt and Weinert⁽²⁾ ประกอบด้วยข้อคำถาม 25 ข้อ ทดสอบค่าความเที่ยง (Reliability) กับผู้ป่วยโรคเอดส์ ณ วัดพระบาทน้ำพุ จังหวัดลพบุรี โดยใช้ Cronbach's Alpha Coefficient ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ 0.84 โดยพิจารณา 5 องค์ประกอบ คือ 1) การเป็นส่วนหนึ่งของสังคม (Social integration) 2) การได้รับความช่วยเหลือและคำแนะนำ (Assistance and Guidance) 3) การมีโอกาสได้อบรมเลี้ยงดูผู้อื่น (Opportunity for Nurturance) 4) การส่งเสริมให้รู้ถึงคุณค่าของตนเอง (Self-worth) และ 5) ความผูกพันใกล้ชิด (Intimacy) ซึ่งมีการแบ่งระดับคะแนนเป็น 3 ระดับ คือ 1) แรงสนับสนุนทางสังคมต่ำ คือ ผู้มีคะแนนแบบวัดแรงสนับสนุนทางสังคมน้อยกว่าคะแนนเฉลี่ยของแบบวัดลบ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\bar{X} - S.D.$) 2) แรงสนับสนุนทางสังคมปานกลาง คือ ผู้มีคะแนนแบบวัดแรงสนับสนุนทางสังคมอยู่ระหว่างคะแนนเฉลี่ยของแบบวัดรวมกับส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และคะแนนเฉลี่ยของแบบวัดลบ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\bar{X} \pm S.D.$) และ 3) แรงสนับสนุนทางสังคมสูง คือ ผู้มีคะแนนแบบวัดแรงสนับสนุนทางสังคมมากกว่าคะแนนเฉลี่ยของแบบวัดรวมกับส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\bar{X} + S.D.$)

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามปัจจัยด้านการงานดัดแปลง

จากแบบสอบถามของมนตรี ลิจิตูมิ⁽³⁾ (โดยดัดแปลงจากแบบสอบถามความเครียดจากการทำงาน Job Demand-Control Model) ผ่านผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ 0.95 ประกอบด้วย 5 หมวด จำนวน 34 ข้อ ได้แก่ 1) หมวดความสามารถในการควบคุมและตัดสินใจ (Decision latitude) 2) หมวดความต้องการในงาน (Work demand) 3) หมวดสิ่งแวดล้อมในที่ทำงาน (Work environment) 4) หมวดสวัสดิการ (Benefit) และ 5) หมวดการพัฒนาทักษะในการทำงาน (Work development) โดยคะแนนสูงแสดงถึงการมีปัจจัยด้านการทำงานดี และเกิดความเครียดน้อยกว่าในกลุ่มที่คะแนนต่ำกว่า

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย ได้รับการพัฒนาโดยนายแพทย์ สุวัฒน์ มหัตนรินทร์กุล และคณะ⁽⁴⁾ มีข้อคำถามทั้งหมด 26 ข้อ แบ่งเป็นคุณภาพชีวิต 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านสุขภาพกาย 2) ด้านจิตใจ 3) ด้านสัมพันธภาพทางสังคม และ 4) ด้านสิ่งแวดล้อม

วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติเชิงพรรณนาค่าสถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ปัจจัยที่สัมพันธ์ด้วย Chi-Square และทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มกับความเครียด และพฤติกรรมจัดการความเครียดด้วย Independent Samples T-test, Pearson's Product Moment Correlation Co-efficiency รวมทั้งดูตัวแปรที่มีอำนาจการทำนายด้วย Logistic Regression Analysis

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคล

เจ้าหน้าที่กู้ชีพพร้อมกัฏญ์ทั้งหมด 238 คน อายุเฉลี่ยเท่ากับ 29.76 ปี อายุน้อยสุด 19 ปีและอายุมากที่สุด 52 ปี ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย นับถือศาสนาพุทธ

ร้อยละ 97.1 ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 49.2 ไม่มีโรคประจำตัว ร้อยละ 88.2 สถานภาพสมรสส่วนใหญ่เป็นโสด ร้อยละ 55.5 รายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 49.2 ความเพียงพอของรายได้ส่วนใหญ่พอใช้แต่ไม่มีเงินเก็บ ร้อยละ 52.5 สูบบุหรี่และดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ร้อยละ 68.1 และ 79.0 ตามลำดับ และระยะเวลาที่ทำงานเป็นเจ้าหน้าที่กู้ชีพพร้อมกัฏญ์ส่วนใหญ่ น้อยกว่า 10 ปี ร้อยละ 81.1 (ตารางที่ 1)

2. ปัจจัยด้านจิตสังคม

ส่วนใหญ่มีแรงสนับสนุนทางสังคมปานกลาง รองลงมา มีแรงสนับสนุนทางสังคมสูง และมีแรงสนับสนุนทางสังคมต่ำตามลำดับ ด้านคุณภาพชีวิต ส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตปานกลาง รองลงมา มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี ตามลำดับ (ตารางที่ 2)

3. ปัจจัยด้านการทำงาน

หมวดความสามารถในการควบคุมและตัดสินใจ (Decision latitude) พบว่าส่วนใหญ่มีความสามารถในการควบคุมและตัดสินใจในงานสูงร้อยละ 69.3 หมวดความต้องการในงาน (Work demand) พบว่าส่วนใหญ่มีความต้องการในงานสูง คิดเป็นร้อยละ 85.7 หมวดสิ่งแวดล้อมในที่ทำงาน (Work environment) พบว่าส่วนใหญ่พบปัญหาสิ่งแวดล้อมในที่ทำงานสูง ซึ่งควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขร้อยละ 73.9 หมวดสวัสดิการ (Benefit) พบว่าส่วนใหญ่ได้รับสวัสดิการจากการทำงานต่ำ ซึ่งควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขคิดเป็น ร้อยละ 74.4 และหมวดการพัฒนาทักษะในการทำงาน (Work development) พบว่าส่วนใหญ่ต้องการได้รับการพัฒนาทักษะในการทำงานสูง คิดเป็นร้อยละ 92.9 (ตารางที่ 3)

4. ภาวะความเครียด

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มากกว่าครึ่งหนึ่งมีความเครียด 124 คน (ร้อยละ 52.1) ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 1. แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน(คน) N = 238	ร้อยละ (%)
อายุ		
≤ 25 ปี	71	29.8
26 – 30 ปี	86	36.2
31 – 35 ปี	35	14.7
> 35 ปี	46	19.3
เพศ		
ชาย	217	91.2
หญิง	21	8.8
เชื้อชาติ		
ไทย	238	100.0
ศาสนา		
พุทธ	231	97.1
อื่นๆ	7	2.9
สถานภาพ		
โสด	132	55.5
สมรส / คู่หมั้น	99	41.6
หม้าย / หย่าร้าง / แยก	7	2.9
ระดับการศึกษา		
มัธยมศึกษา	117	49.2
อนุปริญญา	76	31.9
ปริญญาตรีขึ้นไป	45	18.9
รายได้ต่อเดือน		
≤ 10,000 บาท	111	46.6
10,001 – 15,000 บาท	116	48.8
> 15,000 บาท	11	4.6
รายได้ครอบครัวต่อเดือน		
≤ 20,000 บาท	75	31.5
20,001 – 30,000 บาท	88	37.0
> 30,000 บาท	75	31.5
จำนวนสมาชิกในครอบครัว		
1 – 3 คน	62	26.0
4 – 6 คน	158	66.4
> 6 คน	18	7.6

ตารางที่ 1. แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคล (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน(คน) N = 238	ร้อยละ (%)
ความเพียงพอของรายได้		
พอใช้แต่ไม่มีเงินเก็บ	125	52.5
พอใช้และมีเงินเก็บ	49	20.6
ไม่พอใช้แต่ไม่มีหนี้สิน	24	10.1
ไม่พอใช้และมีหนี้สิน	40	16.8
โรคประจำตัว		
มี	28	11.8
ไม่มี	210	88.2
พฤติกรรมการใช้สารเสพติด		
บุหรี่		
ใช้	162	68.1
ไม่ใช้	76	31.9
เครื่องดื่มแอลกอฮอล์		
ใช้	188	79.0
ไม่ใช้	50	21.0
ยาหรือสารออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทอื่น ๆ		
ใช้	45	18.9
ไม่ใช้	193	81.1
ระยะเวลาในการทำงานเป็นเจ้าหน้าที่กู้ชีพร่วมกตัญญู (ปี)		
≤ 10 ปี	193	81.1
11 – 20 ปี	40	16.8
> 20 ปี	5	2.1
จำนวนชั่วโมงที่ปฏิบัติงานต่อวัน		
8 ชั่วโมง	59	24.8
12 ชั่วโมง	124	52.1
16 ชั่วโมง	55	23.1
จำนวนเวรตึกต่อเดือน		
≤ 5 วัน	2	0.8
6 – 10 วัน	193	81.1
> 10 วัน	43	18.1
จำนวนวันหยุดต่อเดือน		
1 – 5 วัน	92	38.7
6 – 10 วัน	146	61.3
จำนวนผู้ป่วยหรือผู้บาดเจ็บที่รับผิดชอบต่อวัน		
1 – 5 คน	170	71.4
6 – 10 คน	68	28.6

ตารางที่ 1. แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคล (ต่อ)

จำนวนผู้เสียชีวิตที่รับผิดชอบต่อวัน		
0 คน	19	8.0
1 คน	64	68.6
2 คน	41	17.2
3 คน	14	5.9
การทำอาชีพอื่นเสริม		
ทำ	67	28.2
ไม่ทำ	171	71.8

ตารางที่ 2. แสดงจำนวนร้อยละของปัจจัยด้านจิตสังคม

ปัจจัยด้านจิตสังคม	จำนวน (คน) N = 238	ร้อยละ (%)
แรงสนับสนุนทางสังคม		
ต่ำ	38	16.0
ปานกลาง	157	66.0
สูง	43	18.0
คุณภาพชีวิตโดยรวม		
ไม่ดี	4	1.7
ปานกลาง	160	62.2
ดี	74	31.1
ด้านสุขภาพกาย		
ไม่ดี	3	1.3
ปานกลาง	166	69.7
ดี	69	29
ด้านจิตใจ		
ไม่ดี	5	2.1
ปานกลาง	138	58
ดี	95	39.9
ด้านสัมพันธภาพทางสังคม		
ไม่ดี	13	5.5
ปานกลาง	142	59.7
ดี	83	34.9
ด้านสิ่งแวดล้อม		
ไม่ดี	21	8.8
ปานกลาง	190	79.8
ดี	27	11.3

ตารางที่ 3. แสดงจำนวนร้อยละของปัจจัยด้านการทำงาน

ปัจจัยด้านการทำงาน	จำนวน (คน) N = 238	ร้อยละ (%)
หมวดความสามารถในการควบคุมและตัดสินใจ		
ต่ำ	73	30.7
สูง	165	69.3
หมวดความต้องการในงาน		
ต่ำ	34	14.3
สูง	204	85.7
หมวดสิ่งแวดล้อมในที่ทำงาน		
ต่ำ	176	73.9
สูง	62	26.1
หมวดสวัสดิการ		
ต่ำ	177	74.4
สูง	61	25.6
หมวดการพัฒนาทักษะในการทำงาน		
ต่ำ	17	7.1
สูง	221	92.9

ตารางที่ 4. แสดงจำนวนร้อยละของความเครียด

ระดับความเครียด	จำนวน (คน) N = 238	ร้อยละ (%)
1. ไม่เกิดภาวะเครียดจากการทำงานและไม่มีภาวะเบื่องาน	114	47.9
2. มีความเครียดจากการทำงานสูง ควรหาหนทางลดหรือป้องกัน การเกิดความเครียด จากการทำงาน มิฉะนั้นภาวะเบื่องานตามมา	86	36.2
3. มีภาวะเบื่องาน	36	15.1
4. มีภาวะเบื่องานสูงนำไปสู่ภาวะซึมเศร้าและควรไปพบผู้เชี่ยวชาญ เพื่อทำการรักษา	2	0.8

5. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเครียด

จากตารางที่ 3 พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับความเครียด ได้แก่ ระดับการศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$ และการใช้ยาหรือสารออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท

อื่น ๆ มีความสัมพันธ์กับความเครียดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.01$ ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลด้านอื่น ๆ ไม่มีความสัมพันธ์กับความเครียดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 5. แสดงการเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความเครียดของเจ้าหน้าที่กู้ชีพพร้อมกตัญญู

ปัจจัย	ความเครียด		χ^2	P-value
	ไม่เครียด (n=114) n (%)	เครียด (n=124) n (%)		
ระดับการศึกษา			7.833	0.020*
มัธยมศึกษา	66 (57.9)	51(41.1)		
อนุปริญญา	33 (28.9)	43(34.7)		
ปริญญาตรีขึ้นไป	15 (13.2)	30 (24.2)		
การใช้ยาหรือสารออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท			8.036	0.003**
เคย	13 (11.4)	32 (25.8)		
ไม่เคย	101 (88.6)	92 (74.2)		

*P < .05 **P < .01

ตารางที่ 6. แสดงการเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านจิตสังคม และปัจจัยด้านการทำงานกับความเครียดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Co-efficiency)

ปัจจัย (n = 238)	ความเครียด	
	r	P-Value
แรงสนับสนุนทางสังคม	-0.326	0.000**
คุณภาพชีวิตโดยรวม	-0.298	0.000**
คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพกาย	-0.202	0.002**
คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ	-0.366	0.000**
คุณภาพชีวิตด้านสัมพันธ์ภาพทางสังคม	-0.306	0.000**
คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม	-0.171	0.008**
ปัจจัยด้านการทำงาน		
หมวดความสามารถควบคุมและตัดสินใจ	-0.364	0.000**
หมวดความต้องการในงาน	-0.007	0.916
หมวดสิ่งแวดล้อมในที่ทำงาน	-0.255	0.000**
หมวดสวัสดิการ	-0.081	0.212
หมวดการพัฒนาทักษะในการทำงาน	0.070	0.282

**correlation is significant at the 0.01 level (2- tailed)

จากตารางที่ 4 พบว่าแรงสนับสนุนทางสังคมกับความเครียดมีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ ทางสถิติ

ที่ระดับ $p < 0.01$ โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีแรงสนับสนุนทางสังคมสูงจะมีความเครียดในระดับต่ำ

คุณภาพชีวิตกับความเครียดมีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.01$ โดย กลุ่มตัวอย่างที่มีคุณภาพชีวิตสูงจะมีความเครียดในระดับต่ำ

ปัจจัยด้านการทำงาน หมดความสามารถควบคุมและตัดสินใจและหมดสิ่งแวดลอมในที่ทำงานมีความสัมพันธ์กับความเครียดที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ $p < 0.01$ โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีความสามารถควบคุมและตัดสินใจสูงจะมีความเครียดในระดับต่ำ และสิ่งแวดลอมในที่ทำงานไม่ดีมีความเครียดในระดับสูง

ปัจจัยทำนายการเกิดความเครียด

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ได้นำปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางจิตสังคม และปัจจัยด้านการทำงานที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p < 0.05$ มาวิเคราะห์หาปัจจัยทำนายการเกิดความเครียดพบว่า มีตัวแปรที่เป็นปัจจัยทำนายการเกิดความเครียด ได้แก่ การศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีมีโอกาสเกิดความเครียด 0.4 เท่า การเข้ายาหรือสารออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทมีโอกาสเกิดความเครียด 2.8 เท่า แรงสนับสนุนทางสังคมต่ำมีโอกาสเกิดความเครียด 2.8 เท่า คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดลอมต่ำมีโอกาสเกิดความเครียด 0.4 เท่า การควบคุมและตัดสินใจต่ำมีโอกาสเกิดความเครียด 0.3 เท่า และ

ปัญหาสิ่งแวดลอมในที่ทำงานสูงมีโอกาสเกิดความเครียด 0.3 เท่า (ตารางที่ 7)

สรุปผลการวิจัย

1. ความเครียด

จากการศึกษาพบความชุกของความเครียดของเจ้าหน้าที่กู้ชีพร่วมกตัญญูร้อยละ 52.1 โดยแบ่งเป็น มีความเครียดจากการทำงานสูง ครอบงำหนทางลดหรือป้องกันการเกิดความเครียดจากการทำงาน มีฉะนั้นภาวะเบื้องต้นตามมาร้อยละ 36.2 มีภาวะเบื้องต้นร้อยละ 15.1 และมีภาวะเบื้องต้นสูงนำไปสู่ภาวะซึมเศร้าและควรไปพบผู้เชี่ยวชาญเพื่อทำการรักษา ร้อยละ 0.8

2. แรงสนับสนุนทางสังคม

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีแรงสนับสนุนทางสังคมปานกลางร้อยละ 66.0 รองลงมา มีแรงสนับสนุนทางสังคมสูงร้อยละ 18.1 และมีแรงสนับสนุนทางสังคมต่ำร้อยละ 16.0

3. คุณภาพชีวิต

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตโดยรวมและคุณภาพชีวิตทุกด้านอยู่ระดับปานกลาง รองลงมามีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี ตามลำดับ

ตารางที่ 7. แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยทำนายการเกิดความเครียด กับปัจจัยด้านต่าง ๆ โดยวิธี Logistic regression analysis

ปัจจัย	ความเครียด		P - value
	Adjusted	OR (95% CI)	
ระดับการศึกษา	0.378	(0.167 – 0.858)	0.020*
การเข้ายาหรือสารออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท	2.806	(1.189 – 6.623)	0.015*
แรงสนับสนุนทางสังคมต่ำ	2.760	(1.328 – 5.735)	0.007**
คุณภาพชีวิต			
คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดลอม	0.368	(0.158 – 0.858)	0.021*
ปัจจัยด้านการทำงาน			
หมดการควบคุมและตัดสินใจ	0.287	(0.124 – 0.663)	0.003**
หมดสิ่งแวดลอมในที่ทำงาน	0.319	(0.153 – 0.665)	0.002**

*P < .05 **P < .01

4. ปัจจัยด้านการทำงาน

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความสามารถในการควบคุมและตัดสินใจในงานสูง ร้อยละ 69.3 มีความต้องการในงานสูงร้อยละ 85.7 มีปัญหาสิ่งแวดล้อมในที่ทำงานสูง ซึ่งควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขร้อยละ 73.9 ได้รับสวัสดิการจากการทำงานต่ำ ซึ่งควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขร้อยละ 74.4 และต้องการพัฒนาทักษะในการทำงานสูงร้อยละ 92.9

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับ ความเครียด

เมื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับ ความเครียด พบว่าระดับการศึกษา การใช้จ่ายหรือสารออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท แรงสนับสนุนทางสังคม คุณภาพชีวิตโดยรวมและคุณภาพชีวิตรายด้านทั้ง 4 ด้าน ปัจจัยด้านการทำงาน หมวดความสามารถในการควบคุมและตัดสินใจ และหมวดสิ่งแวดล้อมในที่ทำงานมีความสัมพันธ์กับระดับความเครียดของเจ้าหน้าที่กู้ชีพพร้อมกตัญญูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

1. ความเครียด

จากการศึกษาพบว่าเจ้าหน้าที่กู้ชีพพร้อมกตัญญูส่วนใหญ่มากกว่าครึ่งหนึ่งเกิดความเครียด (ร้อยละ 52.1) ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับการศึกษาของรวิวรรณ พลวิชัย⁽⁵⁾ ที่ศึกษาความเครียดในการปฏิบัติของพยาบาลห้องฉุกเฉิน โรงพยาบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครเป็นไปในทางเดียวกันโดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเครียดในระดับสูง และปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียดในการปฏิบัติงานคือ ปัญหาด้านการเงิน ปัญหาทางครอบครัว และปัญหาจากงาน ตามลำดับ ด้วยลักษณะงานของเจ้าหน้าที่กู้ชีพพร้อมกตัญญูเป็นงานที่ต้องให้บริการทางการแพทย์และการพยาบาลที่เกี่ยวข้องกับชีวิตและสุขภาพของประชาชน ต้องอาศัยความรู้ ความชำนาญ ทักษะ และความรับผิดชอบที่ค่อนข้างสูงเพื่อป้องกันความผิดพลาดที่อาจจะเกิดขึ้นซึ่งมีผลกระทบโดยตรงต่อชีวิตตลอดจนความคาด

หวังจากผู้ป่วย ผู้บาดเจ็บ ญาติ และสังคม ดังนั้นจึงมี โอกาสเกิดความเครียดได้สูงใกล้เคียงกับผลการศึกษาของ Azaih BD และคณะ (อ้างอิงในมนตรี ลิขิตภูมิ)⁽³⁾ ที่พบความชุกของความเครียดของเจ้าหน้าที่ห้องปฏิบัติการสูงร้อยละ 33 ซึ่งเป็นงานที่ต้องทำต่อเนื่องปริมาณมาก ต้องใช้ความรู้ ความชำนาญ และความรับผิดชอบในการทำงานสูง เพราะหากเกิดความ ผิดพลาดในการทำงาน จะเกิดผลกระทบต่อผู้รับบริการได้ ดังนั้นจึงมีโอกาสเกิดความเครียดจากการทำงานสูง

2. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเครียดของเจ้าหน้าที่กู้ชีพพร้อมกตัญญู

2.1 ปัจจัยส่วนบุคคล

- ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับความเครียดของเจ้าหน้าที่กู้ชีพพร้อมกตัญญูที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ $p < 0.01$ โดยผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีมีโอกาสเกิดความเครียดได้สูงกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี การศึกษาเป็นเหตุผลที่สำคัญอีกข้อหนึ่งที่ทำให้ผู้คนมักจะตระหนักถึงปัญหาและมีความเข้าใจเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ดี มีการใช้เหตุผล และสามารถเลือกวิธีการแก้ปัญหาได้ดี การที่จะปฏิบัติงานให้ได้ดี ต้องอาศัยพื้นฐานความรู้ที่ได้ศึกษามา สอดคล้องกับการศึกษาของ คณินันต์ วิชัยดิษฐ์และคณะ⁽⁶⁾ ที่ศึกษา ระดับความเครียด และปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียดของบุคลากรในโรงพยาบาลสวนสราญรมย์ พบว่าปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียดมากที่สุดคือ ปัญหาด้านการเงิน ปัญหาทางครอบครัว และปัญหาจากงาน ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่าบุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีเกิดความเครียดสูงกว่าบุคลากรที่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากการศึกษาเป็นการพัฒนาสติปัญญาและสุขภาพของบุคคล เป็นการจัดประสบการณ์ให้ชีวิต ช่วยให้รู้จักใช้ความรู้ ความคิดของตนเองและนำทักษะที่เคยมีมาปรับใช้ในการแก้ปัญหาการดำรงชีวิตต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

- การใช้จ่ายหรือสารออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท มี ความสัมพันธ์กับความเครียดของเจ้าหน้าที่กู้ชีพพร้อม

กตัญญูที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ $p < 0.01$ เพราะโดยปกติแล้วผู้ที่มีอาการป่วยหรือไม่สบาย หรือผู้ที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ และได้รับการส่งยาจากแพทย์ให้รับประทาน หรือกลุ่มที่หาซื้อยามารับประทานเองก็ตามหรือบางครั้งญาติจัดหามาให้ แม้บางครั้งจะเป็นยาที่ไม่ได้มีวางขายตามท้องตลาด คนกลุ่มนี้มักจะไม่มีความไม่สบายทางจิตใจเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว ดังนั้นการใช้ยาหรือสารออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทจึงมีผลต่อความเครียด จากผลการศึกษาของกิตติพงษ์ เขียวรุ่งโรจน์⁽²⁾ ที่ศึกษาความเครียดจากการทำงานและภาวะเบื้องต้นของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน พบว่าการสูบบุหรี่ และการใช้ยาหรือสารออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทมีความสัมพันธ์กับความเครียดจากการทำงานและภาวะเบื้องต้น สำหรับบางคนนั้นเวลาที่รู้สึกเครียดมักจะระบายความเครียดด้วยการสูบบุหรี่และบางครั้งมีการใช้สารเสพติดอย่างอื่นร่วมด้วยเช่นเดียวกับการศึกษา ของและคณะ (Ng, et al.)⁽⁷⁾ ที่ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความเครียดและพฤติกรรมสุขภาพในผู้ใหญ่ วัยทำงาน พบว่า ความเครียดสูงนั้นมีผลมาจากการสูบบุหรี่และการใช้สารเสพติดทั้งในผู้ชายและผู้หญิง ซึ่งโดยความเป็นจริงแล้ววิธีการผ่อนคลายความเครียดมีหลายวิธีด้วยกัน วิธีการที่เหมาะสมเช่น การออกกำลังกาย การปลูกต้นไม้ พักผ่อนหย่อนใจต่าง ๆ ส่วนวิธีการที่ไม่เหมาะสม เช่น การทำลายข้าวของ การทะเลาะวิวาท การใช้ยา หรือสารเสพติดต่าง ๆ ซึ่งล้วนแล้วแต่ส่งผลเสียตามมา ดังนั้นจึงควรที่จะเลือกวิธีการผ่อนคลายความเครียดให้เหมาะสมและเกิดประโยชน์กับตนเอง

2.2 แรงสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์กับความเครียดของเจ้าหน้าที่กู้ชีพพร้อมกตัญญูที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ $p < 0.01$ ในองค์กรที่มีวัฒนธรรมและบรรยากาศในการทำงานที่ดี จะทำให้ผู้ปฏิบัติงานทำงานได้อย่างมีความสุข ประกอบด้วย การมีเพื่อนร่วมงานที่มีความสนิทสนมเป็นกันเอง และการช่วยเหลือเกื้อกูลกันทั้งในเวลาทำงานและนอกเวลาทำงาน รวมถึงได้รับการสนับสนุนจากหัวหน้างาน มีส่วนในการป้องกันการเกิดความเครียดจากการทำงานได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา

ของ David P. Milen⁽⁸⁾ ที่ได้ศึกษาความเครียดและวิธีการจัดการความเครียดในพนักงานดับเพลิงในรัฐอินเดียนา และรัฐอินเดียนา ประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่าปัจจัยที่ทำให้เกิดความเครียดในพนักงานดับเพลิงมาจากการที่มีปัญหาภาวะทางสุขภาพ การขาดการสนับสนุนทางสังคม ปัญหาการดำเนินชีวิตประจำวัน และการขาดความไว้วางใจจากสังคม และการศึกษาของอังสนา สิงหอบล⁽⁹⁾ พบว่าแรงสนับสนุนทางสังคมและคุณภาพชีวิตที่ดีจะทำให้เกิดความเครียดน้อยลง เช่นเดียวกับการศึกษาของ เฟื่องฟ้า สีสวย⁽¹⁰⁾ ที่ศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ พบว่าแรงสนับสนุนทางสังคมและคุณภาพชีวิตมีความสัมพันธ์กับความเครียดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากแหล่งสนับสนุนทางสังคมเป็นเสมือนแหล่งประโยชน์ที่จะช่วยให้สามารถเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ และสภาพอารมณ์ที่มีต่อความเครียด นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งช่วยเหลือในการเป็นที่ปรึกษา ให้กำลังใจ ปลอบใจ แนะนำทางเลือกในการแก้ปัญหา และวิธีคลายเครียดต่าง ๆ

2.3 คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับความเครียดของเจ้าหน้าที่กู้ชีพพร้อมกตัญญูที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ $p < 0.05$ จากลักษณะงานของเจ้าหน้าที่กู้ชีพพร้อมกตัญญูที่ต้องทำงานครอบคลุมตลอด 24 ชั่วโมง หมุนเวียนการทำงานเป็นกะ เวลาการทำงานไม่แน่นอน ทำให้พักผ่อนไม่เป็นเวลา ไม่มีโอกาสได้พักผ่อนหรือออกไปทำกิจกรรมนอกบ้านอีกทั้งยังขาดแรงสนับสนุนทางสังคมทำให้เกิดความเครียด ความเหนื่อยล้า และโรคต่าง ๆ ได้ง่าย ประกอบกับสถานที่ทำงานของเจ้าหน้าที่กู้ชีพพร้อมกตัญญูส่วนใหญ่จะไม่ได้อยู่ในสำนักงาน ต้องทำงานนอกสถานที่ ซึ่งไม่สามารถคาดเดาล่วงหน้าได้ต้องพบกับสถานที่ที่เสี่ยงต่อการเกิดอันตรายทั้งด้านร่างกายและจิตใจอยู่เสมอซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Gupchup, Borrego และ Konduri⁽¹¹⁾ พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างความเครียดในชีวิตและคุณภาพชีวิตในนักศึกษาปริญญาเอกของเภสัชศาสตร์มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เช่นเดียวกับการศึกษาของ

อังสนา สิงหอุบล⁽⁹⁾ ศึกษาเรื่อง ความชุกของความเครียด และปัจจัยที่เกี่ยวข้องของความเครียดของนิสิตปริญญาโท คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเพื่อนฟ้า สีสวย⁽¹⁰⁾ ศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ พบว่าคุณภาพชีวิต มีความสัมพันธ์ระหว่างความเครียดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ตามที่ Maslow⁽¹²⁾ กล่าวว่า บุคคลที่มีสุขภาพดีและได้รับการตอบสนองต่อความต้องการอย่างพอเพียง จะทำให้มีสุขภาพจิต และคุณภาพชีวิตที่ดี แต่หากไม่ได้รับการตอบสนองทั้งทางร่างกายและจิตใจ อย่างพอเพียงแล้วจะทำให้เกิดความเครียดขึ้น

2.4 ปัจจัยด้านการทำงาน หมวดยิ่งแวดล้อมในที่ทำงาน พบว่ามีความสัมพันธ์กับความเครียดของเจ้าหน้าที่กู้ชีพพร้อมกตัญญูที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ $p < 0.01$ โดยผลการศึกษานี้พบว่ากลุ่มที่มีสิ่งแวดล้อมในที่ทำงานไม่ดี มีโอกาสเกิดความเครียดได้มากกว่ากลุ่มที่มีสิ่งแวดล้อมในที่ทำงานดี เพราะสิ่งแวดล้อมในที่ทำงานที่ไม่เหมาะสมจะก่อให้เกิดการรบกวนสมาธิการทำงานและเกิดความเครียดได้ และด้วยลักษณะงานของเจ้าหน้าที่กู้ชีพพร้อมกตัญญูที่ไม่ต้องทำงานในสำนักงานมากนัก ส่วนใหญ่ต้องออกปฏิบัติงานข้างนอกไม่สามารถคาดการณ์ล่วงหน้าได้ว่าผู้ป่วยหรือผู้บาดเจ็บจะอยู่ในสิ่งแวดล้อมอย่างไร ต้องมีความพร้อมอยู่เสมอที่จะเผชิญกับสิ่งแวดล้อมทุกรูปแบบ โดยสอดคล้องกับการศึกษาของ สรรวุฒิ สังข์ศรี (อ้างถึงในรวิวรรณ พลวิชัย)⁽⁵⁾ ที่ศึกษาถึงความเครียดของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจร สถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองนครราชสีมา พบว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเครียดได้แก่ การได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา สิ่งแวดล้อมในการปฏิบัติงานด้านการจราจร และการเปลี่ยนแปลงหน้าที่ความรับผิดชอบ

ข้อจำกัด

1. เป็นการศึกษาความเครียดของเจ้าหน้าที่กู้ชีพพร้อมกตัญญูที่ปฏิบัติงานในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น ไม่สามารถใช้เป็นข้อมูลของเจ้าหน้าที่กู้ชีพพร้อมกตัญญูที่

ปฏิบัติงานทั่วประเทศ หรือเจ้าหน้าที่กู้ชีพอื่น ๆ ได้

2. เป็นการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามในการรวบรวมข้อมูล อาจไม่ได้ข้อมูลในเชิงลึกด้านคุณภาพเกี่ยวกับความคิด ความรู้สึก หรือบุคลิกภาพ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. มีการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับความคิด ความรู้สึก บุคลิกภาพ และการจัดการกับความเครียด เพื่อให้มีข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่กู้ชีพพร้อมกตัญญู

2. มีการศึกษาวิจัยโดยใช้วิธีรวบรวมข้อมูลอื่นที่นอกเหนือจากการใช้แบบสอบถาม เช่น การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถามปลายเปิดให้แสดงความคิดเห็นได้มากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์มากขึ้นและทำให้ผลการศึกษามีประโยชน์มากขึ้น

3. มีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างเจ้าหน้าที่กู้ชีพพร้อมกตัญญูที่เป็นเจ้าหน้าที่ประจำกับเจ้าหน้าที่อาสาสมัครหรือระหว่าง เจ้าหน้าที่กู้ชีพพร้อมกตัญญูกับเจ้าหน้าที่กู้ชีพปอดเตี้ย เพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติมถึงความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างในด้านปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับความเครียด

4. นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ไปศึกษากับกลุ่มตัวอย่างอาชีพอื่น ๆ เพื่อดูว่าผลที่ได้แตกต่างหรือสอดคล้องกับการวิจัยครั้งนี้เพียงใด เพื่อเป็นการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีมาตรฐาน ให้ผลการวิจัยที่ถูกต้องรวมทั้งสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างขวาง

อ้างอิง

1. ธงชัย ทวีชาติ และคณะ. ความเครียดและสุขภาพจิตของคนไทย. รายงานการวิจัย. นนทบุรี: กองแผนงานกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, 2541.
2. กิตติพงษ์ เชี่ยวรุ่งโรจน์. ความชุกและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเครียดจากการทำงานและภาวะเบื่องานในพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน บริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน). วิทยานิพนธ์ปริญญา วิทยาศาสตร์

- มหาบัณฑิต สาขาสุขภาพจิต คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.
3. มนต์รี ลิจุติภูมิ. ความชุกและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดความเครียดจากการทำงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในสถานีนอมาัยปี2547. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอาชีพเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547
 4. สุวัฒน์ มหันตวันันดรกุล, วนิดา พุ่มไพศาล และพิมพ์มาศ ตาปัญญา. การสร้างแบบวัดความเครียดสวนปรุงวารสารสวนปรุง 2540; 13: 1-20
 5. รวิวรรณ พลวิชัย. ความเครียดในการปฏิบัติงานของพยาบาลห้องฉุกเฉินโรงพยาบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสุขภาพจิต คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549
 6. คณินันต์ วิชัยดิษฐ์ และคณะ. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเครียดของบุคลากรโรงพยาบาลสวนสุนันทา. รายงานการประชุมวิชาการกรมสุขภาพจิตครั้งที่ 6; 2543. ณ วิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์ สำนักงานแพทย์ กรุงเทพมหานคร
 7. Ng DM, Jeffery RW. Relationships between perceived stress and health behavior in a sample of working adult. Health Psycho 2003, 22: 638-42
 8. Milen DP. The Ability of Firefighting personnel to cope with stress : J Social Change, 3 ,38-56. Walden University, 2009.
 9. อังสนา สิงหอุบล. ความชุกของความเครียดและปัจจัยที่เกี่ยวข้องของความเครียดของนิสิตปริญญาโท คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสุขภาพจิต คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.
 10. เพ็ญฟ้า สีสวย. คุณภาพชีวิตของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง โรคพยาบาลจุฬาลงกรณ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาสุขภาพจิต ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.
 11. Gupchup GV, Borrego ME, Konduri N. The impact of student life stress on health related quality of life among doctor of pharmacy students. Coll std J (online).2004. Available from : [http:// www. Findarticles. com/](http://www.Findarticles.com/) (2006, may 11)
 12. Maslow AH. Motivation and personality. 2nd ed, New York : Harper and Row, 1970.
 13. สรีวัลย์ สนธิรัตน์. ความเครียดจากการทำงานและปัจจัยที่เกี่ยวข้องในพนักงานสำนักงานบริษัท. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสุขภาพจิต คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546